

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NOVEMBER 2018

GRAAD 10

REKENINGKUNDE VOORBEELDVRAESTEL 1 (A)

NASIENRIGLYN

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenaliserings toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metode punt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
8. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷, wees of per memo.
9. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Waar metodepunte toegeken word vir een deel korrek, moet die nasiener die redelikheid van die antwoord ondersoek en ten minste een deel korrek, voor die punt toegeken word. As 'n syfer 'n metodepunt verdien het word dit beskou 'een deel korrek'
10. In bewerkings, moet nie punte toeken nie vir bewerking as teller en noemer omgeruil is – hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
11. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met 'n ☐.
12. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die memorandum verskaf..
13. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 7 bladsye

VRAAG 1**1.1 AARP BEGINSELS**

1.1.1	D	✓
1.1.2	A	✓
1.1.3	C	✓
1.1.4	B	✓

4

1.2 REKENINGKUNDIGE VERGELYKING

	Algemene Grootboek		BEDRAG R	VERGELYKING		
	Rekening Gedebiteer	Rekening Gekrediteer		B	E	L
Vb.	Onttrekkings	Handelsvoorraad	500	–	–	0
1.2.1	Handelsvoorraad	Krediteurekontrole ✓	12 880 ✓	+ ✓	0	+ ✓
1.2.2	Debiteureafslag ✓	Debiteurekontrole	1 350 ✓	– ✓	– ✓	0
	Handelsvoorraad ✓	Koste van verkope	900	+ ✓	+ ✓	0
1.2.3	Debiteurekontrole	Verkope ✓	6 000	+ ✓	+ ✓	0
1.2.4	Koste van verkope	Handelsvoorraad ✓	4 000 ✓	– ✓	– ✓	0
	Rente uitgawe / op oortrokke rekening ✓	Krediteurekpntrale	75	0	– ✓	+ ✓

21

TOTALE PUNTE

25

VRAAG 2

ANDREWS HANDELAARS				
INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2018				
Verkope (1 280 000 – 12 400✓ – 3 000✓)	een deel korrek	✓		1 264 600
Koste van verkope (640 000 – 2 000✓)		✓		(638 000)
BRUTO WINS	6	bewerking	✓	626 600
BEDRYFSINKOMSTE		bewerking	✓	145 600
Korting ontvang				3 100
Huurinkomste (154 900 – 13 300✓✓)	een deel korrek	✓		141 600
Oninbare skulde verhaal/ingevorder		✓✓		900
BRUTO BEDRYFSINKOMSTE	7	bewerking	✓	772 200
BEDRYFSUITGAWES		bewerking	✓	(424 900)
Water en elektrisiteit				35 400
Advertensies				30 000
Oninbare skulde (11 300 + 800✓)		✓		12 100
Salarisse en lone (184 000 + 19 000✓ + 3 000✓)	een deel korrek	✓		206 000
Telefoon (17 500 + 2 200✓)		✓		19 700
Skryfbehoeftes (23 200 – 1 400✓)		✓		21 800
Versekering (44 000 – 4 200✓)	bewerking	✓		39 800
Korting toegestaan (3 800 – 300✓)	bewerking	✓		3 500
Bankkoste (2 300 + 400✓)		✓		2 700
Handelsvoorraadtekort (123 400✓ + 2 000✓ – 119 000✓)	een deel korrek	✓		6 400
Waardevermindering	23	✓		47 500
BEDRYFSWINS		bewerking	✓	347 300
Rente inkomste (4 200 + 1 400✓✓)	bewerking	✓		5 600
WINS VOOR RENTE UITGAWE		bewerking	✓	352 900
Rente uitgawe 12 600 + 10 500 of 14 000 + 9 100 Of 21 000 + 2 100	een deel korrek	✓✓		(23 100)
NETTO WINS	9	bewerking	✓	329 800

TOTALE PUNTE
45

VRAAG 3**3.1 BEGRIPPE: Staaf WAAR of ONWAAR**

3.1.1	3.1.2	3.1.3	
Waar ✓	Onwaar ✓	Onwaar ✓	

3

3.2.1 VENUS HANDELAARS NOTAS TOT DIE BALANSSTAAT**3.2.2 Nota 2 :VOORRAAD**

Handelsvoorraad 310 000 – 11 000 ✓	299 000✓
✓ Verpakkingsmateriaal voorhande (Verbruikgoedere)	7 300✓
een deel korrek	306 300☑

5

3.2.3 Nota 3: HANDELS- EN ANDER ONTVANGBARES (DEBITEURE)

Debiteurekontrole	48 700
✓ Vooruitbetaalde uitgawes	14 000✓
✓ Opgelope inkomste (ontvangbaar)	8 000✓
een deel korrek	70 700☑

5

3.2.4 Nota 4: KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE

Kleinkas	1 200
Vaste deposito	25 000✓✓
een deel korrek	26 200✓

3

3.2.5 EIENAARSBELANG

Saldo aan die begin van jaar	850 000✓✓
Addisionele kapitaal	180 000✓
Netto inkomste	235 000✓
Onttrekkings 125 000✓ + 11 000 ✓	(136 000)✓
Saldo aan die einde van die jaar	1 129 000☑

8

3.2.6 HANDELS- EN ANDER BETAALBARES (KREDITEURE)

Handelskrediteure	55 600
Opgelope uitgawes	3 900✓
Vooruitontvange inkomste	15 000✓
Krediteure vir salarisse	16 000✓
SAID: LBS	3 200✓
een deel korrek	93 700☑

5

3.2.2 BALANSSTAAT OP 28 FEBRUARIE 2018

	BATES	Nota	R
	Niebedryfsbates		1 254 200 ☒ bewerking
	Vaste bates 1 191 200 – 32 000 ✓	1	1 159 200 ☒ bewerking
6	Beleggings 120 000 ✓ – 25 000 ✓		95 000 ✓
	Bedryfsbates		403 200 ☒ bewerking
	Voorraad sien 3.2.1	2	306 300 ☒
	Handels en ander ontvangbares sien 3.2.1	3	70 700 ☒
	Kontant en kontantekwivalente sien 3.2.1	4	26 200 ☒
5	TOTALE BATES NBB + BB		1 657 400 ☒
	EKWITEIT EN LASTE		
	Eienaarsbelang		1 129 000
1	Kapitaal sien 3.2.1	5	1`
	Niebedryfslaste		335 000
3	Lening van Star Bank 350 000 ✓ – 15 000 ✓		335 000 ☒
	Bedryfslaste		193 400 ☒ bewerking
	Handels en ander betaalbares sien 3.2.1	6	93 700 ☒
	Oortrokke bank 64 700 ✓ + 15 000 ✓		99 700 ✓
6			
	TOTALE EKWITEIT EN ALSTE EB + NBL + BL		1 657 400 ☒

21

TOTALE PUNTE

50

QUESTION 4

4.1 BEREKEN DIE ONTBREKENDE FINANSIËLE AANWYSERS VIR 2018.

4.1.1 Die persentasie bedryfsuitgawe op verkope

$$\frac{566\,400}{2\,560\,000} \times \frac{100}{1} = 22,1 \quad \checkmark \quad \text{bewerking, een deel korrek} \quad \text{aanvaar 17\%}$$

3

4.1.2 Bedryfsverhouding

$$270\,000 : 108\,000 = 2,5 : 1 \quad \checkmark \quad \text{bewerking, een deel korrek, moet x:1 wees}$$

3

4.1.3 Vuurproefverhouding

$$(77\,000 \text{ een punt} + 58\,000 \text{ een punt})$$

OF

$$(270\,000 \text{ een punt} - 135\,000 \text{ een punt})$$

$$135\,000 \checkmark \checkmark : 108\,000 \checkmark = 1,3 : 1 \quad \text{aanvaar 1,25:1} \quad \checkmark \quad \text{bewerking, een deel korrek, moet x:1 wees}$$

4

4.1.4 Die persentasie opbrengs op gemiddelde ekwiteit / eienaarsbelang

$$\frac{423\,600 \checkmark}{\checkmark \frac{1}{2} (1\,647\,000 \checkmark + 1\,213\,000 \checkmark)} \times \frac{100}{1}$$

1 430 000 3 punte

$$= 29,6\% \quad \checkmark \quad \text{bewerking, een deel korrek}$$

5

4.2 Verduidelik of Rebecca tevrede moet wees oor die solvensie van die onderneming.

Haal aanwyser aan & tendens:

Solvensie-verhouding verbeter van 4,5:1 to 6,8:1 $\checkmark$ sien 4.1.2

Verduideliking:

Die besigheid sal nie enige probleme ervaar met die vereffening van al hul skuld nie. $\checkmark$

Verdere verduideliking:

- Totale bates oorskry totale laste met 'n aansienlike bedrag. $\checkmark$

3

4.3

Verduidelik waarom Rebecca met die likiditeit van die besigheid tevrede kan wees. Haal TWEE finansiële aanwysers en hul tendens in die geval aan.

Haal aanwysers aan & tendens:

- Bedryfsverhouding verander van 3 :1 tot 2,5 :1 sien 4.1.3 ☒
- Vuurproefverhouding verander van 0,75 ; 1 to 1,3: 1 sien 4.1.4 ☒

Let wel: Verduideliking hang van leerder se berekeninge af.

Verduidelik:

✓✓

- Die besigheid is in staat om die bedryfslaste vereffen.
- Die vuurproefverhouding was te laag in 2017 / dis nou aanvaarbaar as 'n likiede bate (H & AO and K & KE) oorskry BL
- Die bedryfsverhouding was aanvaarbaar in 2017. Dit het verminder maar is steeds genoeg om skuld te betaal.

4

4.4

Rebecca het die winsopslag % in 2018 verander. Verduidelik waarom Rebecca se besluit verkeerd was. Haal syfers aan om jou antwoord te staaf.

Haal syfer aan & tendens:

Winsopslag % ✓ verander van 75% tot 60% ✓

Verduideliking (met bedrae) ✓✓

Alhoewel dit tot 'n verhoging in verkope van R285 000 gelei het het die brutowins verminder met R15 000.

Of

Alhoewel dit tot 'n verhoging in verkope gelei het (koste van verkope R300 000) het die brutowins met R15 000 afgeneem.

4

4.4

Verduidelik waarom Rebecca met die % opbrengs op eienaarsbelang tevrede moet wees. Haal EEN finansiële aanwyser en hul tendens in die geval aan.

Haal aanwyser & tendens:

% opbrengs op ekwiteit ✓ verander van 27,2% tot 29,6%

Verduideliking:

Dit oorskry obrengste op alternatiewe beleggings ✓✓

4

TOTALE PUNTE

30